

KŘESŤANSKÉ LISTY A KUSŮV LID

časopis Národní Jednoty československých Protestantů v Americe a Kanadě

Ročník LXVII (XXVI) Chicago, Illinois

Leden (January) 1965

Číslo (No.) 1

Reentry of Second Class matter at the Post Office at Taylor, Texas. Acceptance for mailing at a special rate of postage provided for in section 1103. Act of October 3, 1917, authorized July 11, 1918

Marek Gross:

ZÍTRA

Neznám svůj zítřek.

*Snad bude zítra vonět den
sluncem nad městem a větrem nad oranicí,
snad bude zítra znít můj den
tak známým zpěvem života
a bude provázen orchestrem strojů
a každá minuta vychutná úctu života.*

*Snad budu moc zítra zas
vysedat nad knihou, již ze všech knih mám
rád,
a znova, znova listovat ve verších, dějinách.
Snad budu také moci hrát
svůj nástroj mnoha tónů, a žena, dítě,
nebudou se bát o krajíc chleba.*

*Snad bude zítra pro mne, pro všechny,
v ulicích proudit, po vozových cestách,
vesmírná nouze života.
A budeme hledat, člověk s člověkem,
vždy nový úsměv tvůrčí, živé lásky.*

*A slunce bude světit v očích nový jas
a kopce, lesy, bláto všedních cest
si budou basovat k mé písni o životě,
o životě na výšinách.*

*A třeba bude zítra nade všemi hřmít
vrtule smrti a přibije nás tvář do země
a domovům dá klesnout do trosek.
Snad bude zítra kolem nás stát svět
v bolesti posledního zmatku.*

*A třeba táhl mne zítřek cestami tvrdými,
a zasáhl ranami obličej i srdce,
a třeba poplenil mé oči i mou řeč,
já vím dnes o zítřku jen jedno jediné!*

*Můj zítřek není můj, mé jsou jen včerejšky,
můj zítřek, ten je Tvůj, můj Pane!
Já stojím v tomto okamžiku na mezi života,
"bylo" za zády a "bude" před očima.
A třeba nevidím a tápu beze sluchu,
své velké jedno přání znám.*

*Chci zítra patřit Tobě více nežli dnes!
Chci s Tebou, Pane Ježíši, nést vše, co přinese
čas, který není osudem!
Chci s Tebou jít a za Tebou a přikládat
svou sílu k úrodě ve Tvém sadě.*

Novoroční modlitba

*Oznam mi cestu, po které bych choditi
měl. Nauč mne činiti vůle tvé, nebo ty
jsi Bůh můj. Duch tvůj dobrý vediž
mne jako po rovné zemi.*

Žalm 143, 8, 10.

Na počátku nového roku myslívají lidé na to, jaký to bude rok a co nám přinese dobrého nebo zlého. Věřící člověk však by měl mít hlavně jednu starost: jak se on sám v tom roce osvědčí a zdali jeho počínání bude takové, aby se Pánu Bohu líbilo. Jinak řečeno: křesťan by se neměl bát o to, jak se Pán Bůh bude chovat k nám, ale o to, jak my budeme Pána Boha poslouchat a jak budeme plnit své úkoly.

A z této starosti vyplývají ony tři prosby, které jsou obsaženy v citovaném místě žalmu 143. První prosba zní: "Oznam mi cestu, po které bych choditi měl." Základní nedostatek při nás bývá ten, že nevíme, kterou cestou se v životě máme brát. Každý den nás staví před nová rozhodování. A tu se ohlížíme po tom, který ví o naší bezradnosti a krátkozrakosti, a který je mocen osvětit naše oči, abychom viděli, která je ta cesta dobrá. Ve starých dobách se lidé různým způsobem doptávali na Boží vůli. Někdy to

KŘESŤANSKÉ LISTY A HUSŮV LID

Christian Journal and the People of Hus
Křesťanské Listy 1898 Husův Lid 1940

Vychází měsíčně. Vydává Národní Jednota
Československých Protestantů v USA
a Kanadě

Published monthly by the National Union of
Czechoslovak Protestants of America

Redaktor (Editor) ----- J. P. Tatter
2655 Locust Street Denver 7, Colorado

Články, zprávy pro časopis a knihy k recenzi
posílejte na redaktora
Za své příspěvky odpovídají autoři sami.

Předplatné — Subscription \$2.00 per year.
Předplatné, milodary na časopis, jakož i při-
spěvky Jednotě . . . k podpoře strádajících
uprchlíků, dětí a nemocných, zasílejte laska-
vě na adresu pokladníka Jednoty:

Mr. John Opie, 4800 South Hoyne Ave.
Chicago 9, Illinois

Return Address Adresa Administrace
4800 South Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois

hraničilo s pověřivým zaklínáním, které by-
chom dnes odmítli. Jakým způsobem se však
dovíme Boží vůli? Jistě ne jinak, než v po-
korných a vroucích modlitbách, ve zkoumá-
ní Pisem svatých a v poradě s lidmi, kteří
také celým srdcem věří. Když neúnavně a
vytrvale prosíme, pak věřme, že nám Pán
Bůh ukazuje cestu. Vždyť on nemá zalíbení
v našem bloudění a nechce nás zavádět na
scestí, nýbrž naopak: jako pastýř hledá ztra-
cenou ovci a přivádí ji nazpět do svého
ovčince. — Na počátku nového roku, kdy
jsme si vědomi toho, že leckdy budeme stát
na rozcestí a nebudeme vědět, kterou cestu
vyvolit, je na místě prosba: Oznam mi cestu,
po které bych chodit měl. Rač nás, Pane
Bože, milostivě chránit před takovými tem-
nými chvílemi, kdy nám Tvoje cesta bude
nejasná, anebo docela skrytá.

Je však zlé, když cestu Boží známe, ale
neumíme po ní chodit. Proto žalmista při-
pojuje druhou prosbu: "Nauč mne činiti vůle
tvé, nebo ty jsi Bůh můj." Prosí tedy o na-
učení, vyučení. — Bez stálého učení se v
životě neobejdeme a zvláště ne v životě du-
chovním. Lidé by chtěli příliš brzy býti du-
chovně hotovi. A to nejde. Stále se musíme
učit a býti učeni. Musíme chodit do Boží
školy. Musíme se učit vůli Boží nejen znát,
ale ještě více ji plnit. Je to naše hanba, že
od mladosti známe Boží přikázání, a přece
se tak málo podle nich řídíme. — Starověcí
filosofové učili, že stačí, když člověk zná

dobrou cestu, pak je už samozřejmé, že po
ní půjde. Když toto mohli tvrdit, jistě ne-
znali dobře člověka, neboť člověk velmi čá-
sto ví, co by měl dělat, ale nedělá to, ba
někdy dělá pravý opak. Proto se žalmista ne-
spokojuje s prosbou, aby poznal cestu Boží,
ale prosí také o to, aby Bůh ovlivnil jeho
vůli, aby po této cestě ochotně šel. — A k
této prosbě dodává: Nebo ty jsi Bůh můj.
Nazývá-li jej Bohem svým, vyjadřuje tím
svou víru, že Bůh je mu milostiv, a že ho
skutečně vyučovat chce. Dokud mluvíme o
Bohu jen jako o nějakém Bohu, můžeme být
ještě hodně daleko od něho vzdáleni. Ale
když je nám dáno nazývat ho Bohem svým,
pak se nám dostalo té milosti, že jsme s ním
cele smíření a tak přijati za jeho syny a
dcery. A cesta k tomuto smíření je nám plně
otevřena v Ježíši Kristu a jeho smíření oběti
na kříži.

Třetí prosba, která je jakýmsi vyvrchole-
ním oněch prvních dvou, zní: "Duch tvůj
dobrý vediž mne jako po rovné zemi." První
prosba se týkala poznání, druhá naučení a
třetí se týká přímého vedení. Žalmista ví,
že myšlení srdce lidského je zlé od mlado-
sti jeho a proto prosí o to, aby se on sám
vždy ztrácel, a aby jej Pán Bůh naplňoval
svým svatým Duchem, který je zde nazýván
Duchem *dobrým*. To proto, že vede člověka
ke všemu dobrému. Vždyť ovoce Ducha je:
lásky, radost, pokoj, tichost, dobrotivost, do-
brota, věrnost, krotkost a střídmost (Gal. 5,
22). Tedy všechno vzácné, ušlechtilé a krásné
pochází z Ducha Božího, a proto nemůže
pro nás být prosby důležitější, než prosba,
abychom byli vedeni tímto Duchem. Proto
nalézáme u pravých křesťanů tolik proseb
za Ducha svatého, a tato prosba by měla být
naší prosbou stálou, nejen na Nový rok, ale
po celý rok. A je to prosba, která má nej-
větší naději na vyslyšení, neboť Pán Ježíš
sám nás ujišťuje, že Otec nebeský dá Ducha
svatého těm, kteří prosí (Luk. 11,13).

A jak máme rozumět slovům: Vediž mne
"jako po rovné zemi"? Znamená to, že
chceme být ušetřeni všech nesnází, těžkostí a
otřesů? Kdybychom toto očekávali, byli by-
chom asi zklamáni. Pán Bůh námi nikde ne-
slibuje, že nám učiní život snadným a po-
hodným. Máme také zkušenost, že ti, kteří
brali křesťanství vážně, měli vždycky před

sebou hory úkolů a povinností, a že museli zdolávat mnohé překážky a nesnáze. Ale co nám Písmo svaté slibuje, a čeho z milosti Boží můžeme dosáhnout, to je vnitřní vyrovnanost a pokoj. Žalmista neprosí: "Ved' mne po rovné zemi". To jest: cesta, po které mě povedeš, bude asi všelijak nerovná a hrbolatá, ale ved' mě po ní, Pane Bože, jako po rovině. Dej mi, abych po ní šel vyrovnán, se zrakem upřeným k tobě a s pokojem v srdci.

S takovou modlitbou jdeme i my do nového roku. Co nám tento rok přinese? To, co nám Pán Bůh připravil, a my víme, že milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému (Řím. 8, 28). Jistě pak tento rok bude pro nás časem milosti: "Protož napomínáme vás, abyste milosti Boží nadarmo nebrali. Neboť praví: V čas příhodný uslyšel jsem tě a v den spasení pomohl jsem tobě. Aj, nyní jest čas příhodný aj, nyní dnové spasení" (2. Kor. 6, 1-2).

Dr. Vladimír Pospíšil:

Devadesátiny velkého lékaře v srdci Afriky

Albert Schweitzer je jediný velký člověk v našem tragickém století. — Nebyl to nikdo méně povoláný než Albert Einstein, který takto ohodnotil muže, jenž se v rovníkové vyhní Afriky dožívá devadesát let.

Bylo to roku 1913, kdy v Lambarene, na řece Ogowe, postavil svou nemocnici. Odebral se tam, aby pro sebe odčinil vinu, které se bílí vůči svým černým bratrům v minulosti dopouštěli. — Ke konci první světové války byl držen v Pyrenejích za ostatními dráty. Musel pykatí zato, že měl německý pas. Když se dostal ze spáru internačního tábora začal opět s bezpříkladným úsilím pořádati varhanní koncerty a přednášky, aby z výtěžků mohl znovu postavit a provozovati svoji nemocnici mezi pralesem a vodou . . .

Když roku 1924 stanul opět na africkém pobřeží, rozezvučely se tam-tamy domorodců radostným poselstvím, že jejich Grand Docteur — Velký Lékař — se vrací. Když stanul v Lambarene, věděli tam o jeho příchodu tři dni.

I nyní mají gabonské tam-tamy co hlásit. Vždyť Grand Docteur slaví veliké výročí, a

taktéž hodlá jednoho mladého lékaře ze Švýcar pověřiti, aby převzal vedení jeho životního díla.

Domorodci v odlehlých chatrčích mladého státu Gabonu jsou chudí. Namnoze nemají více než jedinou košili a jediný šátek na přepásání beder. Neznají jmen svých novopečených ministrů, neb dokonce ani nevědí, že mají svou vlastní vládu. Všichni tito však znají a milují svého Velikého Lékaře. Jeho nepřátelé žijí ve městech.

Albert Schweitzer je jedním z mála universálních duchů posledních století: theolog, filosof, varhanní virtuos, restaurátor starých varhan, lékař. Tyto na první pohled nesourodé činnosti jsou harmonickým celkem. Pochopíme jej, zahloubáme-li se nad Schweitzerovým životem ve vztahu k naší západní ku'tuře, jež jeho genia zrodila.

Růst a zrání

Albert Schweitzer pochází z Alsaska. Narodil se dne 14. ledna 1875 jako syn evangelického faráře v Kayersbergu, později přeloženého do Günsbachu.

Rok 1875 byl v rodném Alsasku výtečným vinným rokem. Na tom si Schweitzer v mládí zakládal. Též jej jako chlapce naplňovalo hrdostí, že se narodil ve městě Geilera z Kayersbergu (1445-1510). Byl to věhlasný kazatel strassburského dómu v době reformačního kvasu.

Dóm ve Strassburgu je majestát tvaru rakety, jež je jakoby připravena k vypálení do nebes. Goethe v něm našel největší perlu gotiky. Ludvík XIV. odňal jej násilím protestantům. Pro Alberta Schweitzera byl tento dóm viditelný již zdáli, symbolem rodného kraje.

Od útlého dětství navštěvoval Albert Schweitzer bohoslužby v kostele. Vousatý obličej, shlížející od varhan dolů, byl jeho nejranější vzpomínkou. Tento obličej mizel, jakmile začal otec Schweitzer mluvit, anebo když hrály varhany. "To je jistě čert, který vždy musí pryč, když slyší boží slovo a či modlitbu", řekl si maličký Albert. Teprve později si uvědomil, že to byla tvář varhaníka, který se vždy díval do zrcadla, upevněného u varhan, aby měl kontrolu, kdy farář se ubírá k oltáři, a kdy zas na kazatelnu.

Když Alsasko se stalo za Ludvíka XIV.

francouzským, chtěl tento protestanty ponížít. Nařídil, že ve vesnicích, kde je nejméně sedm katolických rodin, musí být chor v kostelích vyklizen katolíkům. Tak se i chor v Günsbachu pokatoličil. Kdykoliv byl Schweitzer v kostele přitahoval tento chor jeho zraky. Zdál se mu nádherným. Oltář natřený zlatem, kytice umělých květin, kovové svícní, dvě plastiky ve zlaté barvě, a to vše prozářeno světlem, jež sem vstupovalo okny. Jímí patřil na stromy, oblaky a nebe — na svět, jež se zdál, že je pokračováním choru do nekonečných dálek. A tak jeho pohled putoval z konečnosti do nekonečna.

Gotika je mládím naší kultury. Schweitzer ji prožil tak hluboce, že je v něm stále živou. Vypráví, že jej vždy u srdce zabolí, kdykoliv vstoupí do chrámu, kde moderní architektura chtěla uskutečnit ideál kazatelského kostela. Říká, že takový prostor nemůže v nás vyloudit zbožnost, když náš pohled všude naráží na stěny. Oko potřebuje dálav, které vyluzují náladu, a v kterých se zevní pohled mění ve vnitřní.

Na reálku chodil Schweitzer v Münsteru. O krásách přírody cestou do tohoto města chtěl skládat básně. Zkoušel i malovat hrad, tyčící se nad silnicí. Zanechal jedno i druhé. Jeho touhou byly varhany.

Vysokoškolská studia absolvoval ve Strassburgu. Roku 1899 stal se zde farářem u Sv. Mikuláše. Dříve tam byl duchovním jeho strýc z matčiny strany, po němž měl jméno Albert. — Roku 1901 habilitoval se Albert Schweitzer na theologické fakultě ve Strassburgu. Současně studoval hudbu, a vnikal do tajemství starých mistrů varhan. Měl to prý v krvi, poněvadž již jeho děd z matčiny strany, farář Schillinger, se zabýval stavbou varhan.

Abychom pochopili, co přivedlo Schweitzera do náruče Bachovy varhanní hudby, připomeňme si vztahy mezi gotikou a reformací.

Vertikalism dómu povznášel zrak vzhůru. Věřící odtrhávali oči od kněze a sošek, aby hledali individuální spojení s nekonečným Jsoucnem. Pohled vzhůru vedl k okenním sklům se svými prozářeními, nehmotnými malbami, což bylo cestou k dalšímu individuálnímu produchovnění. V klenbách dómu se zrodila Rembrandtova "protestantská"

hned', jejíž odstíny nejsou ve spektru, ale zdají se, jakoby hloubkovou perspektivou přicházely k nám z nekonečna. — Posledním vývojem, jímž dosaženo nejčistší symboliky protestantského monotheismu, je proměna tónu barev v barevné tóny Bachovy hudby.

Vzhledem k tomuto vývoji zůstává podle Schweitzera Bachova hudba architekturou. Proto prý zde nejsou crescendi a decrescendi, které u Beethovena odpovídají citovým zážitkům. Bach je gotickou architekturou, absolutně odhmotněnou v jediný prostor, jenž je atributem jediného Boha.

Umění arabesky, jemuž se obdivujeme nejen v arabském umění, ale i ve strassburském dómě, má rovněž funkci zduchovněti architekturu.

Zcela jiný umělecký vývoj pozorujeme v antice. Z fresek se stěnou srostlých, se vyvinulo umění sochářské jakožto čistá symbolika mnohobožství. Attická plastika dala Apolonovi i Atheně konečnou formu. Svou plastikou atomisovala antika vše božské. Pro Řím byl na př. Jupiter Latiaris a Jupiter Feretrus dvě odlišná numina, z nichž každé vyžadovalo svůj kult.

Smysl pro hudbu, hlavně pokud jde o smyčce či varhany, jež se koncem 17. století staly nástrojem, ovládajícím prostor, vede i k pohledu do dále času. Hudbě žil Rousseau či Bedřich Veliký, sochařskému umění stoikové. Bachově hudbě žije Albert Schweitzer.

Albert Schweitzer jako náboženský myslitel.

Duše západní kultury je zaměřena do dálek prostoru a času. Člověk antiky nikdy nepsal memoiry. Albert Schweitzer však ve formě pamětí vydal půl tuctu knih. Smysl pro osobní kroniku se snoubí se zájmem o kroniku kultury a světa. Již jako školák vynikal Schweitzer v dějepise. I tímto rysem prozrazoval svou typicky západní duši. — Antický člověk se o dějiny zajímal málo. Arcidílem Schweitzera jsou dějiny badání o životě Ježíšově. V jejich závěru praví, že se tomuto

Arcidílem Alberta Schweitzera jsou dějiny badání podivně vedlo. Vytáhlo do boje, aby historického Ježíše našlo, a domnívalo se, že Jej může, tak jak jest, postavit do naší doby jako Učitele a Spasitele. Svazek, jímž byl ke

skále církevního učení připoután, se uvolnil. Historický Ježíš se pohnul, a blížil k nám. Nezastavil se však. Šel kolem naší doby dál, aby se do své vrátil — s toutéž nutností, s níž osvobozené kyvadlo se vrací do své původní polohy.

Abychom tomuto závěru lépe porozuměli, všimněmež si Schweitzerových kritických slov o vědeckém badání a jeho hranicích. Již prý ve škole jej zraňovalo, že moderní člověk nerespektuje to tajemné v přírodě. S plnou sebedůvěrou mluví o vysvětlení přírodních úkazů všude tam, kde dospěl jen k jejich podrobnějšímu a poněkud hlubšímu popsaní. To platí i o dějinách. I tam je těžké proniknout do toho tajemného ve světovém dění.

O náboženství řekl Schweitzer, že nám neposkytuje úplného vědění nadmyslného. K tomu dodává, že ten kdo i ideí lásky poznal duchovní paprsek, který nás z nekonečna ozařil, přestává to od náboženství vyžadovat.

Lidé dneška slouží dvěma pánům. Na jedné straně se bez výhrad klaní vědeckým poznatkům, a na druhé straně věří, že věří — tak jak dogma káže. V tomto světě rozpolcených duší ukazuje nám Albert Schweitzer, že by se zrovna tak dobře s hlediska náboženského zamyslí nad hromem a bleskem, jako i s hlediska vědeckého nemlčet ani tam, kde bible mluví.

Odpůrci Alberta Schweitzera v protestantském táboře jsou zejména představitelé t. zv. dialektické theologie čili theologie krise. Základním kamenem této theologie je obsáhlý komentář Pavlovy epistolky k Římanům, který za první světové války napsal ve švýcarské vesnici jeden mladý farář. Později se tento farář, Karl Barth, stal neméně než šestinasobným čestným doktorem. Základní myšlenkou dialektické theologie je these, že mezi Bohem a světem je nepřeklenutná propast. Jen na jednom místě je přes tuto nataženo lano, jímž člověk může být zachráněn bez vlastního přičinění. Tato cesta se jmenuje Kristus. Tento břeh je světem smrti a ničeho. Všechno mravní úsilí je touto theologií negováno. Theologové krise nechají věci běžet tak, jak běžely, do katastrof. Odmítají svět, ale ani nato nepomyslí, jíti na poušť, kde by kulturu, kterou zatracují, neměli na očích. Žijí ve světě hmotného i duchovního

pokroku, jež zavrhuji.

Spisovatel Rudolf Grabs nazval theologii krise cestou k nihilismu, a kladný prototyp k Barthovi našel ve Schweitzerovi. Zatím co onen ovládl theologické katedry, praktisuje tento lékař a lidumil, křesťanskou pravdu v dalekém pralese.

Protestantští odpůrci Alberta Schweitzera namnoze tvrdí, že spasení je jedině odvislé od boží milosti, to jest "charis". Proto zavrhuji "skutkaření", ačkoliv Sv. Pavel skutkařil pro Krista více než kdokoliv jiný, a to právě proto, že byl naplněn onou milostí, jak čteme v první epistole ke Korintským 15,10.

Víme, že řecká slova jako na př. "tragedie" či "museum" měla původně jiný obsah než mají dnes. Abychom se přiblížili obsahu Pavlovy "charis", všimněme si, že Pavlovo zvěstování Boží milosti stojí všude tam, kde u Ježíše poselství o Božím království. Zde nám vysvětluje, že nemůžeme býti ani nečinní či dokonce lhotejní, chceme-li do Jeho milosti vejít.

Německý filosof a sociolog Oswald Spengler praví, že jen zbožný vyznavač islamu, t. j. "odevzdanosti do vůle boží" je s to, prožítí své náboženství podobně jako svoje prožívali první křesťané. — Taková odevzdanost do vyšší vůle je vlastní i našim dětem (Mt. 18,3; Mk. 10,15).

Albert Schweitzer napsal, že jen odevzdaností do vůle Boží můžeme dosáhnouti absolutní křesťanské ethiky. Ježíš hlásal, aby chom byli mravní nikoliv v očekávání, že zato budeme odměněni, ale z vnitřní potřeby, státi se dětmi Božího Ducha. Již v tomto světě snažme se vejít do Jeho vůle.

Píše-li Pavel Římanům, zjevuje tím příslušníkům antické civilisace základní pravdy z pokladnice tehdy se právě rodící kultury mezi Nílem a Eufratem. Podle Spenglera je kultura prvotních křesťanů organickou součástí pozdější civilisace arabské. Kultura západní navazuje sice na onu prvotní církev, ale její duše je jiná. Nezná již onu odevzdanost do vůle Boží, s níž by čekala na duchovní paprsek omilostnění, a z něhož by pramenilo nadosobní společenství a jednota svatých věřících — consensus či idjma. Dynamika napětí mezi vůlí a rozumem vyznačuje duši západní kultury. Její náboženství

je individualistické a expansivní. Osobní vůli buší na dveře Boží milosti, jak pozorujeme na příklad u Kalvína. Vycítil ji i Bach svojí hudbou.

Albert Schweitzer se učil hrát Bacha u Widora v Paříži, a to jak se tehdy hrál — v monotonním "legato". Záhy však v Bachově hudbě rozpoznal, že je to gotika zvukem učiněná, a vrátil ji její pravou životnost. Pochopil, že akcenty Bachovy tónové linie nespádají v jedno s přirozenými akcenty taktu, ale jsou na nich nezávislé. Z tohoto napětí mezi oběma akcenty vyplývá mimořádná rytmická živost.

Schweitzer říká, že Ježíšova idea absolutní ethiky stojí v napětí s moderním nazíráním, ale pak dodává: Teprve když to napětí prožíváme, vstoupili jsme ve vztah s pravým Ježíšem. Nasloucháme-li gramofonové desce s varhanní hrou Alberta Schweitzera, jsme svědky modlitby k pravému Ježíši z hloubky duše západní kultury.

Duše, jež z neklidu po míru touží, a mír již okusila, nechává nám se spolúčastniti na svém zážitku. To je pro Schweitzera Bach, a to je pro nás Schweitzerova hudba.

Lékařem v Africe

Buddhism a hinduism si činí nárok na uznání, že stojí nad křesťanstvím. I mnozí Evropané, hlavně pod vlivem Schopenhauerovým, hodnotí náboženství indického subkontinentu nad křesťanství.

Albert Schweitzer připodobnil indické božství k Oceánu, v němž člověk, plováním znaven, touží zaniknout. Naproti tomu je podle něho Bůh evangelia živou, mravní silou, která nám říká: "Plavej dobře a srdnatě! Neptej se, kam dorazíš. Je mojí vůlí, aby jsi plovat." — Schweitzer doplaval, z boží vůle, po Atlantiku a řece Ogowe, až do Lambarene v srdci Afriky.

Viděl jsem barevný snímek dalekého horizontu nad řekou Ogowe. Dr. Friedmann, nejstarší Schweitzerův asistent, k němu poznamenal: "Když se zadíval jednoho dne náš mistr na toto panorama, přišel k poznání svého filosofického principu "úcty k životu". Jaký to rozdíl proti duši indické — pomyslí si. Buddha došel poznání, seděl pod košatým stromem, se zavřenýma očima. Pod jeho stromem bylo místo jen pro mnichy.

Nemyslel na to, založit církev.

Sám Albert Schweitzer vzpomíná, že již v dětství byly jeho myšlenky upřeny do dále. Zasluhu zato připisuje i Bartholdimu, tvůrci bohyně Svobody při vstupu do new-yorského přístavu. V Colmaru, odkud Bartholdi pochází, stojí jeho pomník admirála Bruata. Zde vytesal Černocho s trpícím, truchlivým výrazem v obličeji. Kdykoliv byl Schweitzer v Colmaru, musel se k pomníku podívat. Zda Bůh jej tam vždy nevedl, aby mu připomenul podobenství o Lazarovi? Ve své knize "Mezi vodou a pralesem" Albert Schweitzer praví, že toto podobenství platí na nás. My jsme ten boháč, poněvadž pokrokem lékařství vlastníme vědomosti i prostředky proti nemoci a bolesti.

Nejen podobenství o Lazarovi vedlo Alberta Schweitzera na lékařskou fakultu a potom do pekelného horka Lambrane, ale i tato slova Páně: "Kdo chce uchovat svůj život, ten jej ztratí, a kdo svůj život pro mne ztratí, ten si jej uchová".

Samoúčelné oběti nejsou pro Ježíše, i když se zahrnily do některých směrů křesťanství. Schweitzerova oběť, do Afriky, je však ryze křesťanskou.

Opustil učitelskou činnost na universitě ve Strassburgu, varhanní umění, spisovatelskou činnost, aby se vydal do kraje, který "požírá své lidi", jak poznamenal Schweitzerovi jeden starý náčelník.

Když přišel Schweitzer k Ogowe, nalezl tam již jen zbytky osmi kdysi mocných kmenů. Tak strašné dílo tam v uplynulých 300 letech způsobily infekce, kořalka a jesuité, kteří měli na pobřeží velké plantáže s tisíci otroky. — Do prázdnoty se tlačil kmen bojovných lidožroutů Pahouin. Tito by byli staré kmeny již snědli, kdyby zatím Evropané se do toho nevrhli.

Se svými karavanami nosičů zavlékl běloch spavou nemoc z krajiny do krajiny. Přijde-li tato nemoc do panenského prostředí, padne jí v prvním náporu za oběť asi třetina obyvatel. Tak tomu bylo u Ogowe počátkem tohoto století, když ji sem zanesli nosiči z Loanga. Schweitzerovi se podařilo mnoho postižených spavou nemocí probudit k novému životu. Osvědčil se mu zde preparát Atoxyl.

Vředy jsou metlou domorodců v Gabonu. Malomocenství, písečná blecha, Craw-Craw

infekce, framboesie a zhoubný ulcus phagedaenicum jsou jejich častou příčinou. Vředy vedou namnoze ke ztrátám prstů. Domorodci kteří mají všech deset prstů na noze, jsou skoro vzácností.

Velké služby v léčbě hnisání poskytovala Schweitzerovi methylenová modř. Prof. Stilling ze Strassburgu má zásluhy o objevení její desinfekční vlastnosti, a Albert Schweitzer o její první vyzkoušení v praxi.

Když před půlstoletím přišel Albert Schweitzer do Lambarene, zjistil tam mnoho zanedbaných případů svrabu, s nesnesitelným svěděním a druhutnou infekcí rozškrábané kůže. Schweitzerova léčba těchto nemocných jej učinila věhlasným již v několika málo týdnech. Nařídil se vykoupat, a potom, natřít mastí, připravenou ze sirného prášku, zbytku oleje ze sardinek, mazlavého mýdla a palmového oleje. Procedura koupele v řece mu poněkud připomíná biblický případ Námána. Podle racionalistického výkladu slavného kožního odborníka, profesora Hebrý trpěl Námán svrabem, a vody v Jordánu, v nichž se z nařízení Elizeova koupal, obsahovaly síru.

Albert Schweitzer učinil zkušenost, že již s chinínem a arsenem pro malárii, arsenobenzolem pro různé vředy, emetínem v případech dysenterie, a vědomostmi i prostředky k nejnútnejším operacím osvobodí jediný lékař každý rok stovky domorodců z moci smrti a soužení.

Albert Schweitzer neříká nemocným, že jim zachrání život. Zemřítí musíme. Ale že může od černého bratra odvrátit dny soužení, to pocítuje jako velkou novou milost. Bolest je podle něj strašnější pán než smrt.

Laureát Nobelovy ceny míru varuje před atomovým nebezpečím.

"Za vynikající službu v Africe" dostal Albert Schweitzer "Wellcome-Medaille" (podobně jako na př. belgický král Leopold II.) Rovněž v Anglii se mu dostalo "Order of Merit". Rada měst mu udělila čestné občanství, na tucet universit čestný doktorát. Takto jej vyznamenala i pražská Karlova universita. V Německu obdržel Goethovu cenu, jakož i mírovou cenu knižního obchodu. Roku 1951 byl přijat do "Akademie morálních a politických věd" v Paříži. Byl tam povolán

na uvolněné členské místo po maršálu Pétaiovi. Rok poté proslovil v oné akademii řeč o ethosu ve vývoji lidského myšlení.

Brzy potom byl jednou o půlnoci probuzen: "Dr. Schweitzere, přišel telegram — dostal jste Nobelovu cenu!" "Klepl jsem si na čelo", zavzpomínal posledního léta Schweitzer, "a řekl, vy jste se pomátli. Ale ono to souhlasilo. A tak jsem z té Nobelovy ceny postavil svoji vesnici pro malomocné". Je v ní ošetřováno 150 nemocných, jimž se dostává úspěšné léčby moderními preparáty, doplněné pracovní rehabilitací.

"Genius lidskosti", jak byl Schweitzer Churchillem nazván, nepřijímá pocty a ceny ke zvýšení osobního pohodlí, ale právě naopak cítí se jimi zavázán k další těžké práci, i v deváté desítce svého života.

Rovněž se cítil zavázán, aby varoval před atomovým nebezpečím. Ve své první výzvě dovedl, že pokusné výbuchy jsou zločinem na příštích generacích (le crime dans l'avenir). Ve druhém apelu mluvil o nebezpečích vypuknutí atomové války, a ve třetím o nezbytné nutnosti brzké dohody na nejvyšší úrovni. Všechny tři výzvy vysílala rozhlasová stanice Oslo r. 1958.

Připomeňme si několik postřehů, které Schweitzer ve svých výzvách uvedl. Kdyby pokusné výbuchy pokračovaly dosavadním tempem, bude radioaktivní zamoření kol r. 2000 pětinasobkem dnešního. Velká část radioaktivních látek zůstává totiž ve stratosféře, a trvá to asi patnáct let, než spadne na zemi v podobě radioaktivního deště.

Mezi radioaktivními látkami je nejnebezpečnější Strontium 90, jež se po dopadu na zem dostane do travin, a jimi do mléka krav a masa zvířat. Strontium 90 se usazuje v kostech, odkud zářením poškozuje krvetvornou tkáň a především rozplazovací buňky. Místo normálních dětí se budou tisíce matkám roditi znetvořená monstra. Tyto zhoubné následky lze čekat ve třetí generaci, sotva v prvé či druhé.

Uklidňující propaganda se znovu a znovu ohání tvrzením, že radioaktivní zamoření nepřekročuje přípustné meze. Albert Schweitzer k tomu poznamenal, že k této otázce by měli promluvit nejen odborníci pro ochranu proti záření, ale především biologové. Dále dodal, že ovšem nikdo není oprávněn o pří-

pustném maximu zamoření mluvit, poněvadž nikdo není povolán, aby určité zamoření dovoloval.

Uklidňující propaganda rovněž mluví o zkonstruování "čisté H-bomby", jež při výbuchu vyvine o mnoho méně radioaktivního záření než bomba dosavadní. Albert Schweitzer konfrontuje toto tvrzení s konstatováním amerického ministerstva války, že právě radioaktivní zamoření nepřátelských území se vyvíjí k nové útočné zbraně. To v Albertu Schweitzerovi budí podezření, že tak zvaná čistá vodíková puma je určena spíše pro výkladní skříň než k použití.

Podle Alberta Schweitzera si málokdo všiml, že pokračování či ukončení pokusných výbuchů není záležitostí, jež by se týkala jen velmocí. To je záležitost všech lidí, a Schweitzer klade otázku, co jí vlastně říká lidské právo, jež Spojené Národy posadily na trůn?

V atomové válce, říká Schweitzer, není vítěze. Je jen poražených. Dříve platilo mezi soupeři: a nyní at' rozhodnou zbraně! Nyní však podle Schweitzera platí: "Podstupme tedy teď společnou sebevraždu!" Atomové velmoci nepotřebují ani použití celý arsenál svých atomových zbraní, a již bude za další existenci lidstva položen otázník. Kouřová mračna, výbuchy vzniklá, kontaminují celý povrch země.

Ke zničující atomové válce může lehce dojít i omylem, připomenul Albert Schweitzer. Generál Curtis le May referoval, že tomu tak již mohlo být, když radarové stanice amerického pobřeží a letectva hlásily nálet neznámých bombardérů, rychlostí vyšší zvuku. Byl to ovšem technický omyl. Co se ale mohlo stát, kdyby méně osvětlený generál stál na místě generála Curtis le May?

Schweitzer upozorňuje, že v budoucnu bude nebezpečí atomové války, zaviněné omylem, ještě stoupat. Rakety přiletí tak rychle, že v sekundách musí být rozhodnuto, odkud přichází. Budou jen vteřiny zbývat, aby se náležitá protiopatření uvedla v pohyb. Lidskému mozku nelze, aby takovou situaci zvládl. Pracuje moc pomalu. Musíme ji přenechat mozku elektronovému. Tento pracuje rychle, postrádá však spolehlivosti a důkladnosti mozku lidského. — Když tyto Schweitzerovy výklady slyšíme, vzpomeňme si na visi

Karla Čapka, kterak v R.U.R. lidé vyrobili roboty, a ti vyvraždili lidi.

Je nějaké ochrany v případě atomové války? Albert Schweitzer citoval Eisenhowera, který prý při jednom manévru, kdy se zkoušela ochranná opatření, prohlásil: "Zde pomůže jen — se modlit . . ."

Albert Schweitzer kladně ohodnotil protest devíti tisíc vědců, který byl r. 1958 podán v U. N. O. V tomto se též praví, že odložili se dohoda mezi atomovými velmocemi, bude v budoucnu obtížnější, poněvadž atomová zbraň se též může octnout v rukou nějakého neodpovědného diktátora. — Připomeňme si že i Čína, která se ani moc nesnaží utajit své útočné úmysly, bude mít již během r. 1965, jak soudí někteří znalci — atomovou bombu téže síly, jako ona, která byla hozena na Hiroshimu.

Ve své třetí výzvě postavil Albert Schweitzer svět před alternativu dvou risik. Prvním z nich je pokračovat v nesmyslném závodě o atomové vyzbrojení. Druhým jest zřeknutí se atomové zbraně. To prvé riziko nechová možnost zajištěné budoucnosti. To druhé jí jest. Musíme se odvážit toho druhého.

Albert Schweitzer varovně zvedl prst. Bere si lidstvo jeho výstrahu k srdci podobně jako přijali Ninivenští varování Jonášovo?

Kandidát na presidentský úřad v Rakousku reagoval na Schweitzerovy výzvy prohlášením, že bude-li zvolen pozve nejvyšší představitele atomových velmocí do Vídně, a požádá Alberta Schweitzera, aby schůzce předsedal. Rakouští voliči zvolili tohoto kandidáta za prezidenta, ale ke zmíněné schůzce nikdy nedošlo. Proč?

Protivenství snáší pro spravedlnost.

Nemocnice v džungli je stále plná. Počet nemocných dostoupil poslední dobou na šest tisíc, a počet operací na čtyry sta ročně. Výsledky zákroků i celkové léčby se mohou měřit s nemocnicemi v městech. Pacienti i zaměstnanci mluví o Albertu Schweitzerovi s úctou a uznáním . . . A tu do toho pozeňhnaného prostředí jezdí od doby, kdy on varoval před apokalyptickou zkárou, různí reportéři, kteří se snaží "odkrytí nedostatky" nemocnice, a "demaskovati" udánlivého lidumila.

Jistý Gerald McKnight uveřejnil v Londý-

ně knihu o 246 stránkách, již pojmenoval "Verdict on Schweitzer". V tomto "verdictu" si autor přisvojil úlohu žalobce i soudce. — Schweitzerova nemocnice je prý nejhorší v Africe. Aby toto mohl tvrdit, úmyslně zamlčuje čísla léčených i nízké procento mortality 1,17%, která měl k dispozici. Tam, kde se zdá konkrétní tvrzení riskantní, utíká se k sugestivnímu kladení otázek, jako je "světec či pokrytec?" Poněvadž nikdo nevrhne, že Albert Schweitzer je světec, snaží se tím anglický reporter vnutit čtenářům tu druhou alternativu.

McKnight nepřiznává, že zaměstnanci svého šefa chválí. Místo toho se dočteme, že jeho asistenti jsou otroci bez vlastní vůle. Schweitzerovy pomocnice jsou prý dámy nad "čtyřicet", na které prý on působí nepřekonatelnou přitažlivostí. Jako kdyby bylo nepřirozené či nežádoucí, že kolem slunce obíhají planety.

Genius je sluncem, v jehož světle i teple se točí oddané duše. Nejstarší ze Schweitzerových věrných je ošetrovatelka Mathilde Kottmann, která již před čtyřiceti lety přišla ze Strassburgu do Lambarene. Když jsem srovnával její písmo s rukopisem, který mám od Alberta Schweitzera, byla mi nápadnou podobnost tahů. Myslím, že i profesionální grafolog by mi u Kottmanové potvrdil vysoký stupeň přizpůsobení ruce zkušeného vůdce.

McKnight se též rozpovídal o udánlivé tragedii paní Schweitzerové. Albert Schweitzer byl prý nejvýše bezohledný vůči své manželce. Když se plavili po druhé do Afriky, nejmenoval Schweitzer svoji manželku, ale prý sebe na prvním místě. Zde si může každý ověřit, že Albert Schweitzer uvádí svou choť téměř vždy před sebou. Ale i kdyby se o ní nezmínil, jednal by na příklad jako sv. Peter. Ze Petra na misijních cestách provázela manželka, víme od Pavla. Matriarchální uctívání ženy není křesťanským, ale britským prvkem. K "Neposkvrněnému Početí" nedošlo ve Svaté Zemi. Víra, že Marie byla nadpřirozeně počata ve své matce s vyloučením pozemsky otcovského činitele — jak toto dogma definuje Žilka — se zrodila v kruhu anglických benediktínů. Proti starověkému Římu nevedl povstání v Británii muž, ale kněžna Budicca. Nejslavnější doby měla Británie za královny Alžbety I. a Victorie.

Vratme se však ke Geraldovi Knightovi a jeho pamfletu. Hygienické poměry vypadají prý v Lambarene takto: jedna latrina — hrubě tesaná dřevěná bouda nad otevřenou jámou — pro bílé; nic pro domorodce. Otevřené jámy oro odpadové vody, kozy a drůbež mezi obvazy, vyloženými k uschnutí. I když o hygienických zařízeních by se mělo mluvit, jen kdyby v nemocniční osadě propukaly epidemie — k nimž nedochází — přece je upozornění na tento stav určitou obžalobou. Ne však devadesátiletého kmeta. — Ten vykonal dílo nadlidské. Spíše je to obžalobou institucí, jichž je čestným členem, universit, jichž jest čestným doktorem. Lambarene je navštívenkou nás protestantů, a i nás všech bílých v černém světa díle. "Mladá Afrika" napadá v něm nás.

My nepereme použité obvazy, my je zahazujeme. V Lambarene se musí i jimi šetřit. Podle osobního sdělení jeho nejstaršího asistenta stojí Schweitzera pouhá reže nemocnice více než 200,000 dolarů ročně. Již tento obnos je mu těžko sehnat. Odkud pak brát na stavbu ročně. Odkud brát na stavbu desinfekční stanice, kanalizačního potrubí, výkonné elektrárny a jiné? Lambarene má čtyři generátory na výrobu elektrického proudu. Přívod elektřiny je zajištěn jen pro operační sál, poněvadž znovu a znovu je třeba některé z nich opravovat, což musí dělat lékaři sami.

McKnightovou knihou se dali strhnout mnozí, aby hanobili Alberta Schweitzera. — Tak londýnský dopisovatel švýcarského časopisu "Blick", Peter Priestley, našel McKnightův spis přesvědčivý, poněvadž prý je logicky konstruovaný. Priestley se pozastavil hlavně nad tou okolností, že ošetrovatelky v Lambarene musí žít jako nějaké jeptišky v kobkách, které jsou neosvětlené a nevytopitelné. Zde se neucta k Schweitzerovi snoubí s hrubou neznalostí zeměpisu.

Zatím co města v rovníkové oblasti jsou z velké části kol 2000 metrů nad mořem, leží Lambarene v nížině rovníkové oblasti. Je zde vražedné horko ve dne, v noci, po celý rok. Vedrem zde trpí dokonce i tělesná odolnost černého obyvatelstva. Proto zde tolik nemocí, a proto právě sem bylo třeba lékaře jako soli.

Všimněme si, jak toto horko líčí Rolf

Italiaander, jehož kniha "V zemi Alberta Schweitzera" vyšla r. 1954 v Hamburku. Píše, že ležel odpoledne na loži, a nehnul ani malíčkem. Vzdor tomu tekl mu pot proudy. Původně chtěl pracovat, ale nato nebylo ani pomýšlení. Jeho činnost se omezila jen na naslouchání. A tu se občas v bzučení pralesa vmísila hudba na varhany. Jeho hostitel hrál Bacha . . . Stařec necvičí, ale mluví s varhanami. Chvilí jakoby se s Bachem usnival, chvílemi horlil, či hněval. Na sebe, na lidi, Boha? A proč ne? Miluje pravdu a svobodu, a není otrok. Není těž pán, ale je více: hrdinou a titanem, jedním z mála v našem věku mrzáků . . . Pomníkem stal se již za života. Jeho postavu přerůstají legendy. On sám však nemá podílu na tom, že se tvoří. Ve své knížce vidí Italiaander Schweitzera i jako velkého lékaře, který by si zasloužil i Nobelovu cenu za průkopnické dílo na poli tropického lékařství.

Tentýž Italiaander, který s takovou přepjatostí o Schweitzerovi básnil, přednášel r. 1962 v Mnichově o problému bělochů v Africe. Zde najednou napadl Schweitzera. Od soudil jeho "patriarchalismus", a prohlásil, že jiní lékaři vykonali pro Afriku daleko více, a nadto prý se vyznačují i skromností. Italiaander se "opomenul" zmínit, že r. 1954, to jest v době, kdy Schweitzer dostával ode všad vavříny, i on, Italiaander, provolával "velkému lékaři" "hosanna".

Do diskuse po Italiaanderovu projevu se přihlásil mladý Afričan, studující v Mnichově, aby se rovněž o dile Schweitzerově vyjádřil s opovržením. Mluvil z něj duch afrického nacionalistického orgánu "Jeune Afrique", t. j. "Mladá Afrika".

Do řad posměvačů se nepřímou postavila "Akademie umění" v Hamburku, když roku 1964 udělila Hans-Henn-Jahn-ovu cenu, dotovanou deseti tisíci markami, panu Italiaanderovi, aby uctila jeho "zásluhy o dorozumění mezi národy a rasami".

A jak reaguje devadesátiletý stařec vůči tolika posměvačům? Mlčí a žádá své přátele, aby rovněž mlčeli. Takovým byl vždy. Kde si napsal, že je to vzpomínka z dětství na Žida Mausche, která jej nutí k trpělivosti i tam, kde by nejraději se zlobil či dokonce zuřil. Když tento Žid projížděl občas se svou oslí károu Günsbachem, hnali se vždy za

ním vesniční kluci a volali posměšnými posunky "Mausche, Mausche!" Žid se občas otočil, a na jeho pihovaté tváři se šedivým vousem se rozhostil dobrácký, rozpačitý úsměv. Jednou běžel i malý Schweitzer za oslí károu, aby se Židovi posmíval. Židův odpouštějící úsměv jej však přemohl, že již to pak nikdy více neudělal.

Tak jako se pacholata posmívala Elizeovi, tak se dnes nihilism směje kulturnímu dědictví. Ročně se prodají sta miliony gramofonových desek s umělecky bezcennými šlágry. Kdo si však koupí Schweitzerův varhanní koncert?

Úcta k životu vlastnímu, černých bratří i němé tváře.

Úcta k životu je poselství, jež nám devadesátiletý myslitel odevzdává nejen ve svých spisech, ale především příkladem svého života.

Po společné modlitbě s maminkou modlil se již jako chlapec tajně tento přídavek: "Milý Bože! Chraň a žehnej vše, co má v sobě dech života, ochraň je před zlým, a popřej klidného spánku!"

S úctou k životu němé tváře zahajuje Schweitzer svůj každodenní program. Otevře dveře a volá: "Ke jsou mé milé kočičky?" Přiběhne jich půl tuctu, a neschází ani jeden pes, který prý — jak říkal dr. Friedmann — rovněž považuje za kočku, jde-li o dobrou krmí z rukou Alberta Schweitzera.

Jiný lékař vyprávěl, že dokonce v operačním sále Schweitzerovy nemocnice se nesmí ani muška zabít. Místo chemických prostředků má sluha vlhké houby, kterými otírá okna i stěny. Potom je vyloží ven pod okna. Ze schnoucích hub vylézají mušky živé.

V německém obrázkovém časopise "Quick" před nedávnem stálo, že Albert Schweitzer nedovolí, aby impregnoval dřevo před mravenci. Přehání tím svou "úctu k životu", když mravenci jsou mu přednější než lidé", poznamenal dopisovatel. Tento asi nečetl Schweitzerovy zážitky "Mezi vodou a pralesem". Nalez-li kus dřeva prožralého mravenci, kázal jej hodit do řeky. Často byl nucen svěsti se stěhovavými mravenci nelitostný boj, když táhly v pěti či šesti kolonách na Lambarene. Po použití lysolu nechaly prý na bojišti tisíce mrtvol.

Albert Schweitzer jí maso. Během války si zvykl i na opičí. "Jedení opičího masa je počátkem lidožroutství", mu tehdy prohlásil jeden běloch. Schweitzer vypráví, že často lze tří či čtyry opice odstřelit či poranit, a ony zůstanou viset ve stromech, či padnou do bažiny. A přijde-li se na mrtvolu, pak často najde se u ní malá ubohá opička, jež s křikem se křečovitě drží stydnoucí matky.

Albert Schweitzer ukazoval svého času Italiaanderovi "létající psy". Jsou to větší bratři našich netopýrů. Visí často, zavěšeni za nohy, tak hustě ve větvích stromů, že k vůli nim ani listů nevidíte. Najednou se jeden ozve, a ve chvílce se "rozpovídá" celá společnost. A tu jsem se přesvědčil, jak lehkomyslného mladíka z Evropy ta milá společnost sváděla, aby střelil, a se stromu padlý kus odhodil do příkopu. I o jiných případech zvrhlého zabíjení jsem se v tropech dověděl. Schweitzer říká, že zabíjet musíme. Nezabíjejme však zbytečně.

Zvíře má bolest i úzkost před záhubou jako člověk. Myslitelé jsou však — říká Schweitzer — jako hospodyně, která umyla světnici. Stejně sťeží svoji etiku, aby do ní nevběhl pes . . .

Schweitzer připomíná, že dříve jsme každého, kdo nebyl křesťan, nazývali pohanem. Každý, kdo neměl naši barvu pleti, jsme zvali divochem. A tak jako dnes již pro nás není pohanů, ni divochů, tak snad zítra místo o "zvířatech" budeme mluvit o "tvorech."

Tak jak v případě zvířat vytýkal "Quick" Schweitzerovi, že přepjal luk své universální etiky, tak u něj na druhé straně "objevil" neúctu k životu malomocných.

Jde o tuto scénu, která se každé ráno opakuje. Schweitzer nechá nastoupit na tučet malomocných k práci. Stojí v řadě jako vojáci, a na Schweitzerův povel si musí plácnout na stehno . . . K tomu "Quick" dodal, že je to nebezpečný politický počín v sebevědomé Africe dneška.

Reportér "Quicku" prozrazuje, že ví pramálo o pracovní rehabilitaci v ústavech s chronicky nemocnými. Malomocenství je v Africe sociální chorobou. I když malomocní prodělají úspěšnou léčbu, vedou jich jejich stigmata k žebrotě. Viděl jsem mnohé takové na frekventovaných ulicích hlavních měst tro-

pů. Leží všude po chodnících, že o ně skoro zakopnete. Hodíte-li almužnu, máte dojení, jako by jste jednou kapkou svažovali poušť.

S takovými žebračky by bylo žádoucí naložit tak, jak to učinil apoštol Petr (Sk. ap. 3,1-10) u dveří chrámových, které sluly krásné, když ležícího za ruku ujal a pozdvihl . . . Podobně i Schweitzer pozdvihuje každé ráno své malomocné ze žebroty k práci. Pomáhá jim, aby opět našli úctu sami k sobě.

Není úspěšnějšího šéflékaře léčebného ústavu než je ten, který je milován i obáván jako otec. Takovým je Albert Schweitzer. Naši nihilismem načichlí velkoměšťáci mu zcela neprávem vytýkají politicky nebezpečnou pánovitost a patriarchalism. Nikdo nemá životnější zájem na tom, aby byl mír mezi barevnými a bílými, než je mají evropští ušedlíci v Africe. Ti bezvýhradně schvalují postoj Schweitzerův k domorodcům, a jsou často velmi rozezlení na evropský tisk, co se vše v něm z neznalosti afrických poměrů píše. Přesvědčil jsem se též, že v mnohých státech Afriky zvedají hloučky domorodých pěstě, jde-li kolem autobus s bílými turisty. Něco podobného nikdo nezažil v Gabonu, zemi Alberta Schweitzera.

Když se r. 1960 účastnil Albert Schweitzer oslav osamostatnění Gabonu v hlavním městě Libreville, pronesl jemu na počest nově zvolený prezident oslavný přípitek. Na konec prohlásil, že "Velký Lékař" operoval i jednu hlavu státu. Schweitzer se ohradil, že nikdy takového potentátu neoperoval. Nato mu odvětil novopecený prezident: "Ale mne jste přece operoval, na kýlu. Tehdy jsem byl ještě malý."

Není se ovšem divit, že mnozí domorodí vůdcové nové Afriky jsou proti Albertu Schweitzerovi. On navrhuje, aby se hospodářská pomoc Západu ohrátila na využití rudního bohatství země. I Lamberene by se tím nepřímo pomohlo, poněvadž stouplo by procento pacientů, kteří by přispívali na úhradu léčby. Oni, novopecení vůdcové, mají však s dolary hospodářské pomoci "svoje" plány: auto, televizi, bankovní konto ve Švýcarsku, pompesní náměstí, na němž by mohli přehlížeti rozpočodované massy, neb dokonce zlaté lože pro manželku.

Vzdor finančním injekcím ze Západu se

hospodářská situace v Africe spíše horší než lepší. Ve vřavě zmatku zaniká tichý hlas devadesátiletého, když znovu a znovu opakuje, že počátkem kultury je zde řemeslo a obrábění půdy, ne logaritmy či vyšší vědění. Černí se musí v první řadě naučit dělat cihly. Jen tak lze tu podle Schweitzera vytvořit hospodářské předpoklady pro vyšší kulturu. Albert Schweitzer zná dobře černý kontinent a jeho děti. Říká, že bez autority nelze u dítěte ničeho dosáhnout. Formu jednání musíme volit tak, abychom mohli uplatnit svoji přirozenou autoritu. Schweitzer praví Černocho: "Já jsem tvůj bratr — ale tvůj starší bratr!" Myslím, že Schweitzer chce bílým v Africe přiřknouti podobnou roli, jako měli r. 1918 čeští bratři na Slovensku, když tam vystřídali maďarské pány. Žárlivost Slováků vůči jeho "staršímu bratru" byla i v Čechách nesprávně komentována. V podstatě šlo o kvas, který pomohl mladšímu, aby rychle dorostl staršího bratra. — I řevnivost Afričanů vůči nám ochabne, až nás dorostou.

Albert Schweitzer ví, zrovna tak dobře jako jiní běloši, uscdli v Africe, že domorodci tohoto kontinentu jsou osobně nespolehliví. Zcizují i věci, kterých nepotřebují. Schweitzerovi se na příklad ztratila i Bachova "Matoušova pašije", do níž si byl vypracoval svůj přednes. Vzdor tomu má Albert Schweitzer velmi kladný vztah k černým bratřím Afriky. Vyslovil paradox, že Černoši jsou sice méně poctiví, ale zato mravnější než my. Ve svých vzpomínkách z Lambarene citoval i názor, že nejsou tak povrchní jako my, poněvadž nečtou noviny. A jde-li o hovor, týkající se posledních věcí člověka, mizí v něm rozdíly mezi vzdělaným i prostým, barevným i bílým . . .

V přítomné době se dosti mluví o koexistenci mezi Východem a Západem, bílými i barevnými národy. Ve své věčné touze po proniknutí, se západní duše s takovým mírem nespokojí. A tu přichází Schweitzerova formule "úcty k životu", vyjadřující mír mezi božimi tvory, oteplen láskou evangelia. Je to pohled do dále k nekonečnému Jsoucnu, s nímž lze uskutečnit duchovní jednotu v milující oddanosti vůči jinému životu.

Objevují se nihilisté, kterým takový pohled schází. Říkájí, že bourají Schweitzerovu legendu. Lambarene však není legenda. Je sku-

tečností nezištné oběti jednoho člověka pro druhé. Ta je těžce pochopitelná. Kdo to vysvětlí, že uprostřed chladné vody je teplý proud? A přece je Golský proud skutečností. Nechme se jim unášet po vzoru muže, jenž právě v Lambarene se dožívá devadesáti let.

LIDSKOST?

Jsem vždycky na rozpacích, chci-li vyjádřit jedním slovem to, co by měl člověk cítit a prokazovat lidem a co by mělo ovládat všechny lidské instituce. Reknou lidskost, lidství, humanita, ale vím dobře, jak ta slova nepřiléhají. Neboť všechno, co člověk vymyslel a dokázal, přináší zhoubu a nezměrná utrpení. Všecko jeho sebevědomé úsilí ústí v strašlivém zmatku, z něhož nenalézá východiska. Kamkoli zasáhl, vnesl porušení. Jakých d'ábelských skutků je schopen člověk, viděli jsme ve všech válkách a ve všech revolucích. Proto právem mluvíme o "příliš lidském", myslíme-li na mravní slabost a nespolehlivost. Jak tedy vyjádřit to, co je opakem "příliš lidského"?

Lidé opravdu ušlechtilí a ducha vznešeného nikdy nevydávali činy a plody svého života za své vlastní. V opravdové pokoře vyznávali, že nikoli z vlastních sil a nápadů tvořili a podnikali, nýbrž že byli vedeni a podněcováni něčím, co bylo vyšší než oni sami, čemu se dávali v službu jako nástroje. Proto spíš by se pro všechnu ušlechtilost a dobrotu hodilo slovo nelidskost než lidskost.

Avšak nechci vnášet do naší řeči a našich pojmů ještě větší zmatek a zůstávám při výrazu "lidství", "lidskost", "humanita", abych vyjádřil to, co má činit člověka pravým Synem člověka: milosrdenství, soucit, láska. "Až povýšen bude syn člověka od země, všechny potáhne k sobě. "Ano, o to jde: povýšit syna člověka nad všechnu nízkost. Pak se toto povznesené lidství stane vodičkou veškerenství.

PP v Hovorech s pisateli č. 12.

"Naše doba je nábožensky chudá. Sytla se duchovně buďto přepychovými lahůdkami nebo nevýživnými náhražkami. Začíná hlado vět po režném chlebě. — F. Žilka.

Malíř Bible

W. A. Visser't Hooft

(Gen. sekretář Světové rady církví v Ženevě Dr. W. A. Visser't Hooft zabývá se již po léta i jako křesťan a jako znalec umění dílem svého slavného rodáka velkého nizozemského malíře Rembrandta, o němž vydal rozsáhlou knihu. Otištěný článek napsal k Rembrandtovu jubileu.)

Tristapadesáté výročí Rembrandtova narození, které jsme si připomínali 15. července 1956 a které dalo podnět k samostatným Rembrandtovým výstavám v Amsterdamě, v Rotterdamě, v Moskvě a ve Stockholmu, mělo obzvláštní význam pro církev světové reformace. Neboť Rembrandt je jedinečný malíř bible, a to vpravdě malíř v duchu biblickém.

Nebyl jím po celý svůj život. Biblické malby mladého Rembrandta se ničím podstatně neliší od pláten jeho současníků. Užívá bible jako vděčného nálezitě malířských námětů a se zvláštním zalíbením zachycuje dramatická setkání. Pokouší se sesnoubit nizozemskou tradici realismu s módním slohem barokním. Neklidné linie a réterské rysy ovládají jeho dílo tak, že malby a lepty z tohoto raného období jsou sice již výmluvnými svědky o jeho řemeslné dovednosti, avšak nesvědčí nijak o hlubším prožití. Neseznámil se ještě "s hlasem tichým a temným", v kterém mluví Hospodin. Při všem obdivu, který chováme k Rembrandtovi, musíme přece zcela střídavě připustit, že umění mladého Rembrandta chybí onen vlastní biblický rozměr.

Teprve ve čtyřicátých letech, kdy bouřlivé crescendo života doznělo, kdy po smrti své milované ženy Saskie se musí učit "jíst svůj denní chléb se slzami", tehdy se učí znát "nebeské mocnosti". Kdo porovnává díla této doby s díly dřívějšími, může zjistit, jaká tu nastala hluboká proměna. Všechno se ztišilo. Jeho jediným cílem je podat obraz co nejprostěji, aby plná pozornost byla upjata k ústřednímu dění. Bible už mu není pozoruhodná obrázková kniha, nýbrž kniha o spásitelské události, která má být vyličeena nejen slovy, nýbrž i barvami a kresbou. Ted' se rodí díla, která nás oslovují a která nám pomáhají lépe, výrazněji a životněji pochopit, co nám bible chce tlumočit.

Ted' teprve se stává Rembrandt opravdu

malířem bible. Jeho kresby ukazují, jak v bibli objevuje velmi mnoho námětů, na které se tradiční umělci dosud neodvážili. Ještě důležitější jest však skutečnost, že tytéž náměty tlumočí novým způsobem, že tedy stále poznovu zápasí o lepší postižení biblické zvěsti. Tak se při svém výkladu dostává na cestu, po níž jde docela sám. Jeho vrstevníci vykládali bibli buď jako romantické pověsti o lidském hrdinství, anebo jako ilustrace života čistě světského a srozumitelného. U Rembrandta však nejsou mužové a ženy ani žádní hrdinové, ale také ne tuctoví lidé. Jemu jde především o člověka, který zápasí s Bohem. Tak je i Kristus ve svém díle na jedné straně sice "bez podoby a krásy, na němž není, proč bychom ho žadostivi byli", ale na druhé straně je zároveň ten, kdo stojí v samém středu dění a má ve svých rukou rozhodování nad životem a smrtí. V nepřehledné literatuře o Rembrandtovi se dějí ustavičné pokusy, jak má být toto křesťanské umění charakterisováno. Někteří ho chápali jako kalvinistu, jiní jako menonitu, ano někteří dokonce jako katolíka. Jsou vykladači, kteří ho řadí do blízkosti mystika Jakuba Boehma nebo ho hledají v oblasti humanismu. Po mém soudu je otázka, kde je Rembrandtovo místo, daleko prostší. Rembrandt není vůbec žádný literát, žádný theolog, ani filosof. Je téměř bezpečně zjištěno, že velmi málo četl. I v době, kdy byl majitelem znamenité sbírky uměleckých pokladů, měl ve svém domě jen několik knih. S určitostí však můžeme říci, že se vždy obracel a vždy znovu vracel k bibli. To znamená, že byl jako jen velmi málo lidí před ním i po něm "homo unius libri", mužem jediné knihy, mužem, kterému tato kniha postačovala, protože z ní mohl žít.

Nesmíme se proto pokoušet zařadit Rembrandta do nějakého "ismu". Ani otázka, ke které církvi patřil, v jeho případě nerozhoduje. Je nepochybné, že jeho rodiče byli reformovaní, že svůj sňatek uzavřel v reformovaném chrámě a jeho děti byly pokřtěny v reformované církvi. Je pravděpodobné, že ve svých čtyřicátých letech měl užší vztahy k menonitům, avšak je nepravděpodobné, že by byl údem menonitského sboru. Je známo, že se později pro své poměry v manželství octl v rozporu s církevní kázní reformované

církve. Ale zdá se, že ke konci života byl jeho vztah k církvi zcela normální. Co ovšem v žádném případě nelze říci, je to, že by tyhle skutečnosti měly vliv na jeho biblické umění, ať v kladném nebo v záporném slova smyslu. Rembrandtovi můžeme porozumět jen na základě bible. Je přízračné, že jediná kniha, o níž je zmínka v seznamu inventáře po jeho smrti, je právě bible.

Zůstává arci jedna pozoruhodná skutečnost, že reformační církev neprojevily o Rembrandtovo biblické umění téměř žádný zájem. Očekávali bychom, že v údobí, v němž protireformační duch opanoval skoro celou oblast náboženského umění, bude s vděčností přijato dílo Rembrandtovo. Nelze říci, že vinu na tomto nezájmu je třeba přičíst obecnému protestantskému odklonu od náboženského umění. V pozdějších stoletích na příklad byly znovu a znovu vydávány ilustrované bible a knihy s biblickými ději, avšak v žádné z těchto knih nebylo použito Rembrandtovy tvorby. Byli vybíráni ti umělci, kteří tvořili v tehdejších módních slohu, to jest v baroku. Při tom se zcela zapomnělo, že baroko a protireformace si stály duchovně velmi blízko. A dojdeme k tomu, že za znovuobjevení a renesanci Rembrandta vděčíme historikům umění a nikoliv mužům církve.

Proč to trvalo tak dlouho, než se ti, kdo se přiznávají "toliko k Pismu", naučili vidět v Rembrandtovi největšího malíře bible? To souvisí jistě s tím, že naše generace odmítá zvláště ve zvěsti evangelia všechnu romantiku a všechnu sentimentalitu, a proto teprve ona dozrála k tomu, aby rozuměla věcné a střízlivé mluvě Rembrandtově. Mnoho z náboženského umění, jemuž se ještě naši otcové a dědové obdivovali, je pro nás právě tak nesnesitelné, jako je nám odporná pomazaná kananejská výřečnost na kazatelně. Nejde jen o to, že Rembrandtova zralá díla neznásilňují biblické skutečnosti, nýbrž nadto ještě, že Rembrandt nám pomáhá lépe porozumět tajemstvím, totiž, že Kristovo božství je božství skryté a toliko víře zjevené. A to jsou věci, které Luther i Calvin znali, avšak které musíme dnes znovu pro sebe objevovat.

Jistě nemáme příčiny, abychom příliš sebevědomě mluvili o tomto svém protestantském

malíři. Avšak vděčně smíme říci, že v Rembrandtovi žil veliký člověk, který celým životním slohem prokazoval, jak lze i jako umělec žít s biblí a z bible a jak lze nést dál její slavné poselství. (Ev. k. 1958).

Bratr Bohumil Valeš sedmdesátníkem

Uprostřed práce a v plné svěžesti oslavil v říjnu m. r. sedmdesátiny vedoucí tajemník synodní rady československé církve evangelické Dr. Bohumil Valeš. Tichý a pilný pracovník, br. Valeš, více než kdo jiný, bude vzpomínán jako jeden z architektů církevní organizace Československé církve evangelické. Jeho věrná služba a moudrá rada byly oporou v práci čtyřem synodním seniorům. Bratru Valešovi přejeme ještě mnoho let života a církvi v Československu blahopřejeme k tomu, že má takového služebníka.

2. prosince m. r. zemřel v Daytona Beach Hospital, Daytona Beach, Fla., br. far. Jiří F. Folt. Br. farář Folt sloužil církvím v Hazelton, Pa., Brownsville, Pa., Albion, Pa., Butler, Pa., a v Mingo Junction, Ohio. Br. Folt se narodil v Rychvaldově v Československu a do USA přišel v r. 1907. Pozůstalé rodině vyprošujeme boží ochranu a požehnání.

Před uzávěrkem lednového čísla nám došla zpráva o úmrtí br. far. Jana J. Yarkovského z Endicott, N. Y. Br. Yarkovský zemřel v sobotu 16 ledna. Pohřeb se konal ve středu 20. ledna. V příštím čísle otiskneme podrobnější zprávu.

Vděčnost má být trvalým vztahem lidské bytosti k Bohu. Vděčnost má naplňovat náš život . . . Kdo věrně přijímá svůj život z rukou Božích, umí se dívat i na bližního s vědomím, že bližnímu nedluží nic jiného než lásku, kterou Bůh v Ježíši Kristu prokázal nám všem.

Miloslav Zlámal:

V záhonech žití

V záhonech žití
na dlažbách ulice
jak mračna bouřlivá
náhlí se tisíce

Tisíce
kolem obchodu, parků a nemocnic
tisíce nešťastných
jedno Velké Nic

Mravenci stavějí paláce
pod špinavými listy
jsou ještě místa na světě
kde domorodí mají pochoutku
když je mohou jísti

Svět
kolotoč zázraků
vědy a pokroku
a lidské práce —
proč je pořád temno
na okraji lidské civilizace.

(Zpěvy z modrých hor, vydala
SVU 1964; cena: \$1.50)

Joachim Dachsel:

Pohled' na krále, který se stal bratrem

Pohled' na krále, který stal se bratrem:
Bratrem hladových, neboť lačněl a pokušitel
k němu přistoupil.

Bratrem žízňových, neboť žíznil v mukách
kříže.

Bratrem nahých, neboť se nahý narodil na
svět a nahý visel na dřevě, vydán posměchu.
Bratrem lidí bez přístřeší, neboť Syn člověka
neměl, kde by hlavu sklonil.

Aj, jaký to Král!

Přichází k nízkým. Hledá hříšníky v jejich
zákoutích a jde za ztracenými.

Nemiluje hřích, miluje však hříšníka.

Nemiluje bídu, miluje však bídneho.

Pohled' na lásku tohoto Krále.

Káže mu sestoupit do nejnižších míst světa,
do tmy, aby ji prozářil svým světlem.

On prohlašuje: To jsou moji lidé, i když to
neberou na vědomí. Já patřím k nim
jako oni patří ke mně.

Kdo se jich dotýká, dotýká se mne.

Kdo je občerstvuje, občerstvuje mne.

Kdo je přijímá, mne přijímá.

Amen pravím vám: Cožkoli jste činili jedno-
mu z bratří těchto mých nejmenších,
mně jste učinili.

(Přeložil VDS)

CERTAIN WISE MEN

*Certain Wise Men came out of the East,
searching for a King.*

*They followed a Star. But what of us?
What star shall we follow?
Sputnik? Echo? Vanguard?
In our time have we any star to
guide us, any truth to ask?*

*These men called "Wise Men" had a living
Word to follow. They know of a star,
for they read, they thought, they
prayed, they acted on the knowledge
given to them.*

*These men called "Wise Men" were no
lonesome strugglers in history.
Together they searched and they
reached beyond any narrow boundaries
of nation or race.*

*They followed a star. Do you suppose any
man could ever say that of us, and call
us "wise"? It is not enough to talk of
stars: We are meant to be like
stars in the dark world.*

*To any who think we have no star to guide,
look again. God's truth still breaks
through to guide men to the only
righteousness and the only peace.*

*To you — a Blessed Christmas — and a
Star to guide!*

—Ralph W. Loew, D.D.

"Církev není totožná se státem . . .
Nemůže se s ním směřovat a ztotožňovat.
Má své úkoly vlastní. Ale není sama sobě
účelem. Má božské poslání a poselství pro
všecky, pro celý svět. Nemůže ji býti lhotej
no, v jakém světě, v jakém státě, v jaké spo-
lečnosti žije, jak se vyvíjí její okolí. Církev
není skleník. Církev není rezervace duchovní
přírody, kde se uchovávají rostlinné rarity,
zvláštní rostliny přesazené z jiného světa pro
odbornou vědu." — F. Žilka.

Elisabeth Rotten (1882-1964):

MODLITBA

*Své mocné síly, Pane, darovals mi díl,
mou nepatrnou jiskru rozničil jsi v plamen;
že život práce k dobru bratří byl můj cíl —
je milost Tvá, jež bytosti mé též je pramen.*

*Tvůj rozkaz, Pane, vnímá v pokoře můj duch:
ó osvět' mě a nedej, bych jej znetvořil;
Kéž tuším jasně, kam Tvůj cílí Duch,
kéž očistí mě svatá slova Tvého síla!*

*Dej objevit mi hlubin duše pravý skvost,
dnů všedních vřavou dokud neohlášena je;
Tvá moudrost věčná ukaž směr mi, buď
můj host,
kdy odvaha má—proti proudu plouti—zraje.*

*A když pak v posléz zhasne srdce mého žár,
pak s láskou pozvedni mne ve své věčné pláni.
Dřív rozsévavši sémě mnohých slibných jar—
pak toužím Tvoji setbou nového být zrna.*

(Přeložila V. Machulková, přetištěno
z Hovorů s pisateli).

**Předplatné a dary na časopis a práci Jed-
noty došlé do 19. prosince 1964.**

Mrs. Mary Simecek, Rowena, Texas, předplatné	2.00
Rud. Peter, Hot Springs, Ark., dar ..	20.00
Rev. B. Marek, Lime Springs, Ia., dar ..	5.00
Mrs. Mary Sabacky, Pender, Nebr., před- platné a dar	4.00
Mrs. Božena Eisner, Melvindale, Mich., předplatné a dar	2.76
Christian Sister Union, Taylor, Texas, Leona Stalmach, treas.	10.00
Karel Surý, Burlington, Ont. Can., dar ..	8.00
Oldřich Stýblo, Toronto, Ont., Canada, předplatné a dar	25.00
Mrs. Anna Pechota, Chico, Cal., dar ..	5.00
John Opie, Chicago, Illinois, dar	80.00
Mrs. A. Lasek, Santa Clara, Calif., předplatné	2.00
Frank Sláma, Wagner, S. Dakota, předplatné a dar	12.00
Mrs. Earle Leroy Rauber, Atlanta, Ga., předplatné a dar	12.00
Mr. & Mrs. J. J. Stalmach, Smithville, Texas, předplatné a dar	27.00
"Martha's", Presbyterní sbor, Omaha, Nebraska, dar	25.00

J. A. Leffler, Omaha, Neb., př. a dar ..	10.00
Mrs. Terezie Čermák, Forest Park, Ill., předplatné a dar	10.00
Mrs. Marie Hodek, Orlando, Fla., před- platné a dar	10.00
J. Kozohorský, Brookfield, Ill., před- platné a dar	3.00
John Hruška, Pottsville, Penna., přd. ..	2.00
J. Hynek, Toronto, Ont., Canada, před- platné a dar	3.00
Dr. Rev. & Mrs. Jaroslav Mrázek, Tolono, Illinois, dar	\$20.00
Václav Štěpánek, Islington, Ont., Can., dar	25.00
Mission Circle Cong. Church, Silver Lake, Minn., A. Yuki, treas., dar ..	10.00
Českomoravský Bratrský Sbor, Ennis, Texas, Wesley Tupy, treas., dar ..	10.00
Anna Dukátník, Mosinee, Wisc., dar ..	1.00
Mrs. Stanley Hrbek, Sr., Elmhurst, N.Y., předplatné a dar	10.00
Vladimír Vrba, Los Angeles, California, předplatné a dar	15.00
Mrs. Hermie Jonas, Howells, Nebraska, předplatné a dar	5.00
Vladimír Rodovsky, Kansas City, Mo., dar	40.00
Mr. M. A. Kriz, Princeton, N. J., před- platné a dar	5.00
Chas. Holoubek, New York, N. Y., před- platné a dar	31.00
Frank Petrusek, Wallis, Texas, dar ..	5.00
Chas. Jasa, Wahoo, Neb., přd. a dar ..	10.00
Mrs. Mary Janešovský, Cedar Rapids, Iowa, předplatné a dar	5.00
Rev. John Zabadal, West Middlesex, Pennsylvania, dar	5.00
Ervin Kenmore, Larchmont, N. Y., dar ..	12.00
Anna Kolar, Omaha, Nebraska, dar ..	12.00
S díky přijala a o další pomoc prosí, Nár. jednota sl. protestantů, Mr. John pokladník, 4800 So. Hoyne Ave., Chicago, Illinois 60609.	